

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ
TELEFONSZÁM: 38—4—90.

„Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják.

Megjelenik havonta.

Magyar zene a holland rádióban

Tanulságos és valóságos történetet mondhatok el, amelyből különösen azok a művészeink és egyéb kivételes képességű honfitársaink tanulhatnak, akik, hogy sikert érjenek el, idegen nevet vesznek föl, akár Budapesten, akár külföldön. De tanulságos ez a történet a magyar közönség ama részének is, amelynek csak az imponál, ami külföldi, vagy legalább idegen hangzású. Mindaz pedig, amit alább elmondok, Hilversumban, a nagy németalföldi leadó városában történt velem.

Alighogy ebbe a kedves hollandiai városkába értem és átléptem az otthon küszöbét, amely vendégül lát, magyar muzsikát hallottam.

S másnap, harmadnap, negyednap, majdnem mindig csak magyar zenét hallottam. Persze, csak Budapest lehet, a magyar stúdió, hol másutt játszanának annyi magyar zenét?

Egy napon azonban, amikor holland ujság került a kezembe és böngésztem a hilversumi leadóállomás heti műsorát, egy név ütötte meg a szemem: Kovács Lajos. S ez a név a hét majdnem mindegyik napján szerepelt. Éppen magyar zene szólt megint, a rádióhoz léptem s most láttam, hogy az nem Budapestre, hanem Hilversumra van beállítva.

Szóval Kovács Lajos Hilversumból játszik állandóan magyar muzsikát.

Ki ez a Kovács Lajos? Nevét még sohasem hallottam! Biztosan magyar. Annyit megtudtam róla, hogy már esztendőök óta játszik a németalföldi rádióban.

— Persze, — morfondíroztam honfi búval, — odahaza sem mire nem vitte, idekünn karriért csinált. Magyar sors, budapesti sors. Minden tehetségünk elkallódik. Miért? Hej, ki tudná ezt megmondani?! Mindenesetre beszélek ezzel a Kovács Lajossal, messze idegenből került hazámfiával, a magyar név és a magyar zene egyik itteni legtekintélyesebb propagátorával.

Egy itteni holland zenészbarátomtól megtudakoltam, hogy milyen ember ez a Kovács Lajos.

— Nagyszerű ember, — hangzott a felvilágosítás, — nemcsak

mint zenész, hanem mint a holland rádió egyik vezéregyénisége szerepel az itteni rádióéletben.

Ugyanezzel a barátommal, aki jól ismeri, megkérdeztem tőle, hogy mikor fogadhat.

A kitűzött napon, kedden délután négy órakor elmentem hozzá.

Hilversum olyan, mintha valami képeskönyvből vágták volna ki, házai vidékiesen alacsonyak s minden ház előtt virágos kert virág, virág mindenütt. Egy ilyen házban lakik Kovács Lajos is.

Csengettem ajtaján és elfogódottan vártam. Nem kellett sokáig várakoznom. Az ajtó mögül közeledő léptek hangzottak, a Wertheim-zár kulcsa érzékenyen karattyolt, a sárga kilincs meghajolt, mint valami alázatos szolga, nyílt az ajtó és hasadékaiban hatalmas termetű, széles homlokú, kopaszodó urat láttam.

— Kovács Lajost keresem, — mondtam hollandusul, de rögtön magyarul is, mert valahogy az volt az érzésem, hogy ez a Kovács Lajos. Olyan ismerős volt, mintha már, talán éppen Pesten találkoztam volna vele.

Mosolygón meghajolt és betessékelt. Hallgatott. Szótlanságában valami titokzatost sejtettem. Kedves úriszobába vezetett, a falon, a könyvszekrény fölött, az obligát Beethoven-maszk, íróasztalán meglehetősen rendetlenség, helyet mutatott, cigarettával kínált s még mindig nem szólt.

— Talán néma? — kérdeztem félőn magamtól s bizony megszántam. Szegény, magyar létére ilyen karriért futott be, boldogult s íme egy kínos fogyatkozás, különösen zenész számára; néma.

De bizony nem volt néma, csak, ami a magyar nyelvet illeti. Mert megszólalt:

— Ön bizonyára azt hiszi, hogy magyar vagyok. Nem, hollandus vagyok. Még soha nem voltam Magyarországon, nagyon messze van innen. Annak, hogy magyar néven szerepelek és a magyar muzsikát olyan szenvedélyesen propagálom, a régmúltba visszanyúló a története. Szeretem a magyar zenét és a magyarokat, de ez még nem lett volna alapos oka annak, hogy ilyen közeli érintkezésbe kerüljek velük. A „Kofác Lajos” — így mondja, — név története 1908-ban Kölnben kezdődött. Ott diákoskodtam s bizony inséget szenvedtem, minden garasra szükségem volt. Jól zongoráztam, de a tudományom senkinek nem kellett. Akkoriban a magyar zenészek voltak divatban Németországban ugyanúgy, mint ahogy most Hollandiában. Összeismerkedtem egy magyar cigánybandával, amelynek zongorásra volt szüksége, mivel a banda tagjai nem értettek a zongorához s a német közönségnek klasszikus zeneműveket is játszani kellett. Mielőtt magukhoz vettek volna, még megkísérelték azt, hogy cimbalmon játsszák Schubertet és társait, de ez sehogyan sem sikerült. Hát a bandához kerültem. Csakhogy engem Louis Schmidtnek hívtak. Pedig ma-

gyar név kellett, hogy engem is magyarnak tartsanak. Így lett belőlem „Kofác Lajos”. Ezen a néven bejártam egész Németországot. Főként bárókban játszottunk. Ezalatt az idő alatt megtanultam és megszerettem a magyar zenét. Közben kitört a háború, mégis 1917-ig Berlinben maradtam, csak akkor jöttem haza Hollandiába. 1924-ben alakítottuk meg az első rádiózenekart s azóta tevékeny részt veszek a holland rádió vezetésében. A régi, magyar nevemet persze már nem használtam.

Messze van Magyarország

— Csak akkor jutott eszembe az, hogy hasznát vehetem, amikor *Dajos Béla* a holland rádió számára propagandakörutát tartott az egész országban és mindenütt frenetikus sikert aratott. Ekkor visszaemlékeztem arra, hogy engem valamikor „Kofác Lajos”-nak hívtak. S a holland rádió műsorában új név tűnt fel, idegen név, a Kofác Lajos neve. Kofác Lajos sikert sikerre aratott, állandóan a műsoron maradt s bizony Hollandiaszerte megütközést keltett. A levelek százait kaptuk s íróik mind azt kérdezték, hogy miért engedjük meg, hogy idegen, még ha magyar is, ennyi ideig szerepeljen a műsorunkon. De mégis óriási sikere volt Kofác Lajosnak. Mindenki a holland rádió eme magyar attrakciójáról beszélt és szívesen hallgatta. Még a méltatlankodók is. Hat hónappal azután, hogy az első levelet kaptuk, Rotterdamban egy nagy koncert keretében lelepleztem magam. A siker ezután még nagyobb volt. A kettős ámítás nagyon tetszett a közönségnek, de még annál is jobban a magyar zene. Most már nyíltan két névvel szerepeltem. De a „Kofác Lajos” nevet megtartottam a rádió számára.

— Szeretne-e Pestre utazni? — kérdezem és úgy érzem, hogy furesát kérdeztem.

— Hogyne. Csak, amint már mondtam, nagyon messze van.

— Mit tart a magyar zenéről?

— Csak az oroszhoz hasonlítható, ami népi mivoltát és nemzeti kifejező erejét illeti. A hollandusok mindent, ami magyar, szeretnek, de a magyar muzsikát hatványozottan szeretik.

— Tervei? Turnék?

— Nincsenek utazási terveim. Idekötött ember vagyok. S egyszer talán mégis ellátogatok Budapestre. Ez az egyedüli utazási tervem.

— Vannak magyar ismerősei? Talán kapcsolatot tart fenn valakivel a régi időkből?

— Nem, senkivel.

A szobaleány új látogatót jelent.

Búcsúzunk.

— Üdvözlöm a magyarokat, — mondja, amikor az előszobában nyájasan a kezét nyújtja.

Meghajlok.

S ahogy az uccán bandúkolok és „csalódásomra“ gondolok, valahogy elszomorodom azért, mert a Kovács Lajos az „Kofác Lajos“ és nem magyar, hanem hollandus.

Elmerengek azon, hogy lám, milyen tehetséges emberek vagyunk mi magyarok. Némelyik országban milyen nagyszerű a hírnevünk. Ha külföldi a saját hazájában karriért akar csinálni, hát rögtön magyar nevet vesz fel. Csak otthon, Budapesten kell a külföldi, a „márka“, nem pedig a tehetséges magyar alkotás, zenéről, irodalomról, cipőfűzőről, vagy bármilyen közhasználati cikkről legyen szó.

S ez egyúttal vigasztalásul szolgálhat. Nemcsak mi, magyarok vagyunk annyira prüdek, hogy csak az idegen imponál, főként a komolytalan tömegeinknek, hanem egy másik országban s talán a világ minden országában ilyen a többség beállítása. Hiába, a régi közmondás még manapság is érvényes: „Senki sem lehet próféta a hazájában.“ S ha mégis meg akarja érni a honi sikert, úgy álszakállt ragasszon, álnevet vegyen föl s idegen mezben igyekezzék érvényesülni.

Kelen István.

Magyar ünnep a hágai Frederik-kaszárnyában

Hágából jelentik: Tavaly a Magyar Gazdák Országos Lovasegyesületének egyik dunántúli távlovaglason résztvett többek között *Dürst-Britt* holland tüzérszázados és felesége is. A házaspár érdekes „magyar ünnepet“ rendezett a hágai Frederik-kaszárnya nagytermében. A terem magyar zászlókkal volt díszítve és a közönség nagy része holland tisztekből és tiszthelyettesekből állott. *Dürst-Britt* százados előadást tartott magyarországi élményeiről, nagy szakérellemmel ismertette Magyarország történelmi szerepét, mostani helyzetét, Trianon tragikus következményeit és a legnagyobb szeretet és rokonszenv sugárzott ki szavaiból, amikor a magyarságnak a jobb jövőbe vetett törhetetlen hitét ecsetelte. Szavai után felhangzott a magyar Himnusz, amelyet a közönség állva hallgatott végig. Azután *Dürst-Brittné* tartott kedves előadást magyarországi tapasztalatairól és különösen azt emelte ki, milyen nagy szeretet nyilvánul meg itt a hollandok iránt. Előadását férje vetített képekkel illusztrálta. A közönség hosszasan ünnepelte a rokonszenves előadó házaspárt.

*) *Kelen István*nak érdekes közleményét a Magyar Hírlap-ból vettük át.